

BILAGA 1 – Lagstiftning och nationella riktlinjer

1.1 Lagen om allmänna vattentjänster (Vattentjänstlagen)

Kommunen är enligt vattentjänstlagen ansvarig för vattenförsörjningen för nuvarande eller blivande bebyggelse eller bostadshus¹. Detta betyder att kommunens ansvar inte direkt omfattar vattenförsörjning för verksamheter, exempelvis jordbruk eller industri. Likväl ligger det i kommunens intresse och ansvar att av konkurrensskäl medverka till att fördelningen av vattenresursen sker på ett sådant sätt att dricksvattenförsörjningen till bostadshus och annan bebyggelse kan möjliggöras.

Enligt vattentjänstlagen är det i första hand kommunen som har till uppgift att tillhandahålla avloppsförsörjning i situationer då det behövs samlade VA-lösningar. VA-lagstiftningen ska inte bara tillgodose hälsoskyddet utan även bidra till hållbar utveckling och god resurshushållning. Detta betyder att kommunen är skyldig att ordna avloppsförsörjning i ett större sammanhang om det behövs av miljö- eller hälsoskyddsskäl. Kommunen ska dels bestämma ett verksamhetsområde där vattentjänsterna behöver ordnas och dels se till att behovet tillgodoses genom en allmän VA-anläggning. Vid inrättande och drift av VA-anläggning ska hushållning med naturresurser beaktas.

1.2 Miljöbalken och Plan- och bygglagen

I Miljöbalken (3 kap 1 §) samt i Plan- och bygglagen (2 kap 1 §) anvisas att mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet, läge och föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.² Detta innebär att en avvägning ska göras mellan bevarandebalansen (t.ex. för framtida dricksvattenförsörjning) och värdet att ta marken i anspråk för annat ändamål.

Om en "vatten- och avloppsvattenplan" föreslås som åtgärd är kommunen enligt Miljöbalken (5 kap 8 §) skyldig att genomföra en sådan. Miljöbalken (5 kap 5 §) anger även att ett åtgärdsprogram som ska fastställas av en kommun ska fastställas av kommunfullmäktige.

1.3 Anläggningslagen

Anläggningslagen³ reglerar bestämmelser om anläggningar som är gemensamma för flera fastigheter, t ex gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp. Bland annat anges villkor för att en gemensamhetsanläggning ska kunna inrättas. Villkoren är:

- Väsentlighetsvillkoret (5 §) - anläggningen måste vara av väsentlig betydelse för de deltagande fastigheterna
- Båtnadsvillkoret (6 §) - vinsten med anläggningen måste överstiga kostnaderna
- Opinionsvillkoret (7 §) - anläggningen får inte inrättas om fastighetsägarna eller andra berörda motsätter sig den och *har beaktansvärda skäl* för detta
- Lokaliseringsvillkoret (8 §) - anläggningen skall lokaliseras så att *minsta möjliga intrång uppkommer utan oskälig kostnad*

¹ Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

² Miljöbalk (1998:808)

³ Anläggningslag (1973:1149)

1.4 Vattendirektivet

År 2000 antog alla medlemsländer i EU det så kallade ramdirektivet för vatten vilket innebär en helhetssyn och systematiskt arbete för att bevara och förbättra Europas vatten. Sveriges fem vattendistrikt har fastställt fyra dokument som stöd för detta arbete; Förvaltningsplan, Åtgärdsprogram, Miljökvalitetsnormer och Miljökonsekvensbeskrivning. Dokumenten gäller för perioden 2010-2015, för nästa åtgärdsperiod är i dagsläget på remis och kommer beslutas under 2015.

Vattenmyndigheterna har i samarbete med Sveriges länsstyrelser samt SMHI och SGU kartlagt vattenförekomster för yt- och grundvatten. Målet är att alla vatten ska nå minst god status under perioden 2015-2027.

1.5 Vattenmyndighetens åtgärdsprogram

I åtgärdsprogrammet, som riktar sig till kommuner och myndigheter, beskrivs de åtgärder som bedöms nödvändiga för att de beslutade miljökvalitetsnormerna ska uppnås i tid inom vattendistriktet. Åtgärderna innebär dels att utveckla styrmedel, dels konkreta förbättringar av vattenmiljön. Ett åtgärdsförslag anger att kommunerna, i samverkan med länsstyrelserna, behöver utveckla vatten- och avloppsvattenplaner, särskilt i områden med vattenförekomster som inte uppnår, eller riskerar att inte uppnå, god ekologisk, kemisk och kvantitativ status.

1.6 Baltic Sea Action Plan (BSAP): Genomförandeplaner

Baltic Sea Action Plan (BSAP) antogs av samtliga länder kring Östersjön 2007. Målet är att uppnå god status i Östersjön till år 2021. Från och med den 1 juli 2011 ansvarar Hacs- och vattenmyndigheter för Sveriges åtaganden i BASP.

Den del som rör VA-försörjningen är i första hand segmentet övergödning, där åtgärder för att till exempel minska mängden näringsämnen till Östersjön hanteras. För att lyckas med detta mål ingår utsläpp av näringsämnen till östersjön, Öresund och kattegatt i åtgärdsprogrammet.

Genom att utföra förbättrande åtgärder inom avloppsförsörjningen bidrar Uddevalla kommun till att tillförseln av näringsämnen till Kattegatt och Östersjön minskar. Det gemensamma ansvaret berör dock många fler sektorer i samhället än VA-sektorn.

1.7 Nationella och regionala miljömål

Behov av bättre planering genom kommunala vattenförsörjningsplaner anges i de nationella miljömålen *Levande sjöar och vattendrag* samt *Grundvatten av god kvalitet*⁴. Miljömålet *Ingen övergödning* är beroende av minskat utsläpp av näringsämnen från bland annat avlopp. En välgrundad strategisk planering skapar även förutsättningar för att uppnå miljömålet *God bebyggd miljö*. Genom föreliggande arbete med strategisk VA-planering bidrar Uddevalla kommun till uppfyllnad av dessa miljömål.

⁴ www.miljomal.nu